

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

❖ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಇನ್ನು ಯೋಚನೆ ಏಕೆ? ಆಗ ಆದೇಶವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

❖ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಮಾರ್ಗ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾದರೂ ಅನುಸರಿಸು. ನಿಜವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ, ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆತುಬಿಡುತ್ತದೆ.

❖ ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡುದೇ ಆದರೆ, ಭಕ್ತಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಜ್ಞಾನವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾವಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರೂಪ ದರ್ಶನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಹಂ' ಎಂಬುದು, ನಾಮರೂಪ - ಇವೆಲ್ಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

❖ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೇನೂ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಆತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ, ಆತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ.

❖ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ, ಒಂದು ಭಾವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ - ವೀರಭಾವವನ್ನೋ, ಸಖೀಭಾವವನ್ನೋ, ದಾಸೀಭಾವವನ್ನೋ, ಸಂತಾನಭಾವವನ್ನೋ.

❖ ಕೆಲಕೆಲವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆತುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧರು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಜಪತಪಾದಿ ಸಾಧನಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸಾಧನಸಿದ್ಧರೆಂದು ಹೆಸರು. ಮತ್ತೆ ಕೃಪಾ ಸಿದ್ಧರೆಂಬವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬೆಳಕು ತಂದರೆ ಅದು ಒಡನೆಯೇ ಬೆಳಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೇ ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೂಡ.

❖ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಅರಿತಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಹಾಗೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಾಧನೆ. ಈ ಶರೀರಧಾರಣೆ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವವರೆಗೆ ಅಚ್ಚಿನ ಆವೃತಕೆ; ಹೊಯ್ದ ನಂತರ ಅಚ್ಚನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ನಂತರ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಹುದು.

❖ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಬೇಕಾದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಆಗ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಾಮಾರ

ಪುಕುರದಲ್ಲಿ ಬಡಗಿಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ - ಏತ ದಿಂದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಬತ್ತ ತಳ್ಳಿಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಗಿರಾಕಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ಆಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: 'ನೀವು ಎರಡಾಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಹೋಗಿ.' ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕೈಮೇಲೇ - ಏತದ ಮೊನೆ ಎಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಡುವುದೋ ಅಂತ.

❖ ಆತ ವಿಷಯಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಗೋಚರ. ಕಾಮ ಕಾಂಚನಾಸಕ್ತಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವಿದ್ದರೂ ಆತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಗೋಚರ - ಅಂದರೆ ಯಾವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇರದೂ ಅವುಗಳಿಗೆ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು, ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮ - ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ವಸ್ತು.

❖ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಯಾವಾಗ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವೆಯೋ ಆಗ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

❖ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಯಾವುದು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾಗಿ ತೋರಿ ಬರುವುದೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಡನೆಯೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಿರ ಬಾರದು. ಕಾಮಕಾಂಚನವೇ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ತಡೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವುಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕು.

❖ ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದಮತೆಲ್ಲ, ಆತನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯಿತು ಅಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಶಬ್ದ, ವಿಚಾರ ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಿದ್ರೆ-ಸಮಾಧಿ.

❖ ಯಾರು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಆತನಿಗೆ ಆತ ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಆತ ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಯಾರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಏನೂ ಬೇಕಾಗದೂ, ಯಾರು ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಆತನಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

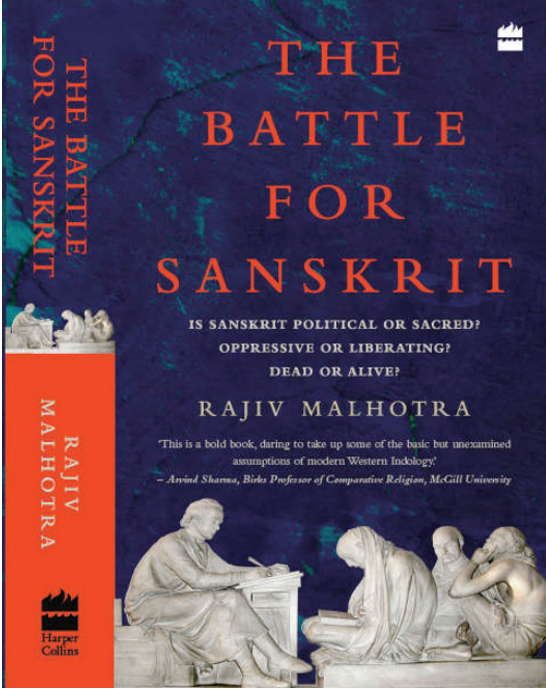
ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದಿಂದ

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

‘ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ’

ರಾಜೀವ ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು

- ಎನ್.ಎಸ್.ಚಕ್ರವರ್ತಿ

ಸಂಸ್ಕೃತವು ಮೃತ ಭಾಷೆಯೇ? ಅಥವಾ ಅದು ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಲೌಕಿಕ ಭಾಷಣ-ಸಂವಾದಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ, ವೈಭವೋಪೇತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆಯೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆಲವು ಸಮಯದಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಭಾರತ ವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ನಿಜ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮ, ವಿಕಾಸಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವೂ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವೂ ಆದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವ ಭಾಷೆಗಾದರೂ ಇಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆ ಅಗತ್ಯ. ಇಂದು ವಿನಾಶದತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥದ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಜೀವ ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು. ‘The Battle for Sanskrit: Is Sanskrit Political or Sacred, Oppressive or Liberating, Dead or Alive?’ ಎಂಬ ಉದ್ದಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಾರ್ಪರ್ ಕಾಲಿನ್ಸ್ ಪ್ರಕಾಶನವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆ, ಏಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಳಿ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬಗೆ - ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ನೂತನ ಗ್ರಂಥವೊಂದರ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಲೇಖಕರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಓದು, ಆಳವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉನ್ನತಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು. ಶ್ರೀಯುತರು ‘ವಿವೇಕ ಪ್ರಭ’ದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಮ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇವು ಆಧುನಿಕವೆನ್ನಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ವಿವರಗಳು: ಶ್ರೀಯುತರು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರು; ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಮ್ಯಾನ್ಯೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತಮ್ಮದೇ ಉದ್ಯಮಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ, ೨೦ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ (೯೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ) ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಮೆರಿಕದ ನ್ಯೂಜೆರ್ಸಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಿನ್ಸ್ಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ‘Infinity Foundation’ ಎಂಬ ಲಾಭರಹಿತ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ: ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ ಐದುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ವೈದಿಕ ಯುಗದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಕಾಸಹೊಂದಿದೆ. ವೇದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸ ತನ್ನ ಸೀಮಿತ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಒಟ್ಟು ಜ್ಞಾನದ - ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಎರಡೂ ಜಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ - ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಹಣಶಾಸ್ತ್ರ (Epistemology) ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಇಡೀ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆ; ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ನಾಗರಿಕತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ

ಭಾರತ ನೀಡಿದ ಮೂಲಭೂತ ಕೊಡುಗೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೦೦ ದ ನಂತರದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳವರೆಗೂ ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಿಂದಲೂ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ನಲಂದಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ ದೇಶಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹಾಗೂ ಯಾತ್ರಿಕರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾಖಲೆಗೊಂಡ ಅವರ ಬರಹಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ, ಭಾರತದ ದರ್ಶನ, ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಇತರ ನಾಗರಿಕತೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಾರತದ ಗಣಿತ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇವು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಾದವು. ವೇದಾಂತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನರವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೊಸ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವೆಂದೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಅದರ ಅಗಾಧತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉನ್ನತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡ ಚಿದಾಕಾಶದ ಸ್ವದನಗಳೇ ವೇದಗಳು; ಅವು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಶ್ರವಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಹರಿದುಬಂದವು. ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಲವಾರು ಶಾಖೆಗಳಿದ್ದವು; ಅವು ಋಷಿಪಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಬಹು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆದರೆ ಈ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿವೆ. ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದಾಗಿ ಉಳಿದವೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾದವು. ಯಜ್ಞದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇತರ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ವೇದಾಂಗಗಳು, ದರ್ಶನಗಳು, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಭಾಷಾರೂಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು; ತರ್ಕ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಯೋಗವೇ ಮೊದಲಾದ ದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳು, ಮಾನವನ ಆಂತರಿಕ ಜಗತ್ತು, ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ - ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೇದದ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿತು, ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸರಣ: ವೇದಗಳಿಗಿಂತ ವೈತರಿಕವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಮುಂತಾದ ದರ್ಶನಗಳ ಉಗಮವನ್ನೂ ಭಾರತ ಕಂಡಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎಂಬ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದವು. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕಗೊಂಡಾಗ ಗಣಿತ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಡಳಿತ ವಿಜ್ಞಾನ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿತಿ - ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕೊಡುಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ

ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿದವು; ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯ ಮೇಲೂ ಅವು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು. ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೊಳಗಾದ ಅನ್ಯಮತಗಳನ್ನು ಭಾರತವು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿತು.

ಸತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಪೌರ್ವಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಅತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ನಾಗರಿಕತೆ, ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಭಾರತದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವೇದಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ; ವೇದಗಳು ಅನಾದಿಯಿಂದೇ ಭಾರತ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾಲ-ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಶ್ವತದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಗಮನವನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿಬೇರು - ಸಂಸ್ಕೃತ : ವೇದಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ. ಇದೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾನವನು ಅರಿತಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡ ಭಾಷೆ. ಅದು ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಬರಹದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿತ್ತು; ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳ ಒಂದು ವಾಹಿನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಧೃನಂದಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ ಅದು ಸಮರ್ಥ ವಾಹಕವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿತ್ತು; ಅದು ಹಾಗೇ ಉಳಿಯುವುದು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಈ ಚಿಂತನಾಪ್ರವಾಹ, ಜ್ಞಾನಸೃಷ್ಟಿ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಚ್ಚಾಯಸ್ಥಿತಿ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವು ಭಾರತದ ವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಅಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಮತಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಅನಂತರ ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಗೊಂದಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳು ಅಗತ್ಯ.

ಇತಿಹಾಸ ಕಂಡ ಆಘಾತಗಳು : ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗಳಾದವು. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಾನಿಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂಬ ಅಂಶ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತ ಹೋದವು. ಮೊಗಲರನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ಅವರ ಜಾಗ

ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂದು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗಲೇ ನಿಜವಾದ ವಿನಾಶ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ (೧೭೪೬-೯೪) ಹಾಗೂ ಅವರ ಏಷ್ಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಮಾರ್ಕ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಮೊದಲಾದ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧಕರಿಂದಲೇ ಈ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿತು. 'ಭಾರತ ಒಂದು ಅನಾಗರಿಕರ ದೇಶ, ಅವರಿಗೆ ಯುರೋಪಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವರ್ಗ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಯುರೋಪಿನ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಮುಂದೆ ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದೇ ಇಂತಹ ಸಂಶೋಧಕರ ತಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಅನಾಗರಿಕರ ಉದ್ಧಾರ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಬಯಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ೧೮೫೫ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಬಾಬಿಂಗ್ಟನ್ ಮೆಕಾಲೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಂಡಿಸಿದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಯಲ್ಲಿ ಈ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಗುಮಾಸ್ತರ ಒಂದು ವರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ವನ್ನು ಅದು ಮಂಡಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನಾಗರಿಕ ವೆಂದು ಮೆಕಾಲೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ 'ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಯುರೋ ಪಿಯನ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ' ವನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ವಾದಿಸಿದ್ದ. ಭಾರತ ಅನಾಗರಿಕರ ದೇಶವೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬೆಳಕು ಬಂದಿ ದ್ದರೆ, ಅದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಎಂದೂ ಅವನು ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ. ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಅದರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮಾಡಿದ ಅಪಪ್ರಚಾರದ ಮೊದಲ ಹಂತ ಇದು.

ಮೆಕಾಲೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವ ನತಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರಕುವ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಅವನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದ. ಹಿಂದೆ ಭಾರತದ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳು ಹಾಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೆಕಾಲೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಮ ಕಾಲೀನರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಿನಾಶವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಭಾರತದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಆತ್ಮತಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಯಾದ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ, ಹಾಗೂ ದರ್ಶನ ವೈಶಾಲ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲು ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭಾರತದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ಸಾಮರಸ್ಯ ವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಆತ್ಮತಂತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಅವರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವನತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ೧೯೫೬-೫೭ರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಲವು ಉಪ ಯುಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇ ಖಿಸಬೇಕು. ೨೦೧೩ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೩ರಂದು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಎರಡನೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಯೋಗವನ್ನು

ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿತು. ಹದಿಮೂರು ಮಂದಿಯಿದ್ದ ಈ ಕಮಿಟಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲಾವಧಿ ನೀಡಿ, ೨೦೧೪ರ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದು ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಈ ಎರ ಡನೇ ಆಯೋಗ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ನೂತನ ಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರ ವಿಚಾರಧಾರೆ : ರಾಜೀವ ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದ ನಂತರ ಸುಮಾರು ೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಭಾರತದ ಸಾಮಾ ಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ **The Battle for Sanskrit** ಎಂಬ ಕೃತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಲ್ಲ ಅಂಶ ಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾದ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸು ವುದು ಅಗತ್ಯ. ವೇದಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ವರೆಗಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆಯಲಾದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾ ಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇದು ನೀಡುತ್ತದೆ. 'ಭಾರತ'ವೆಂಬ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಎದುರಿಸಿದ ತೊಂದರೆಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಇವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

'Invading the Sacred Space' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಂತಿರುವ 'ಪವಿತ್ರ' ಆಯಾಮವನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೇಗೆ ಶಿಥಿಲಗೊಳಿಸಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. '**Breaking India – Western Interventions in Dravidian and Dalit Faultlines**' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ಅರವಿಂದಂ ನೀಲಕಂಠನ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ 'ಪವಿತ್ರ' ಆಯಾಮವನ್ನು ಅನೇಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳು - ಅದರಲ್ಲೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಕ್ರಮಣಗಳು - ಭಿದ್ರಭಿದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದುವು. ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ತಪ್ಪು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಗಳ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ತಿರುಚಿದ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದ 'ಪವಿತ್ರತೆ'ಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಬಳಸಿದ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಮಲ್ಹೋತ್ರಾ ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ '**Being Different**' ಗ್ರಂಥವು ಜಾಗ

ತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನ. 'Indra's Net' ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವೇದದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೂಪಕ; 'Shakrasya Jaala' ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೇಗೆ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಹೇಣಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಗಳಾದ Quantum Mechanics ಹಾಗೂ Quantum Entanglement ಹಾಗೂ Neurology ಇವು ಹೇಗೆ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. 'Indras Net' ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಧಾನ ಗಮನ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಬಗೆ, ಅವರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವೇದಾಂತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ನವಸಂಚಾರ ಇವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿ : ಇಷ್ಟು ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾವು ಈಗ The Battle for Sanskrit ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದ ಅಂತರಂಗದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅದರ ಪವಿತ್ರತೆ ಅಥವಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಲವು ದರ್ಶನಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು, ಚರ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ-ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವು. ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನೇಕ ಒಳನೋಟ, ವಿವರಣೆ, ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ - ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲೇ ಕಳೆದ ಹಲವು ಮಂದಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನ ಆಧುನಿಕ; ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಚರ್ಚೆಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರದ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷದ ವಿವರಣೆ ಹಾಗೂ ಅನುಮಾನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೂ ಗೌರವ ನೀಡುವಂತಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಹನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡುವ ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಉಲ್ಲೇಖ, ಉದ್ಧರಣೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡ ಹೊರಟ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅವರು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಮೆರಿಕದ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಭಾಗಗಳು ಪಡೆದಿವೆ. ರಾಜೀವ ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ

ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಅಸಂದಿಗ್ಧವಾದ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಉಗಮ - ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶೆಲ್ಡನ್ ಪೊಲಕ್ ಅವರನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಉನ್ನತಿಯು ಕೆಳದರ್ಜೆಯದು ಎಂದು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ - ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಸಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಚರ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಚರ್ಚೆಯ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

'European Orientalism' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬರೆದ ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ, ಅದು ಜಾತಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ತಪ್ಪು ವಿವರಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆಂದೂ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ತಂದರು. ಅಂತೆಯೇ ಈ ದೇಶದ ತಿರುಳಾಗಿದ್ದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲಗುಂಪಾಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಅಧೀನರಾದ ಒಂದು ಭಾರತೀಯ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೆಂದೂ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅವಲೋಕನವೆಂದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು - ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಗಣಿತ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರ, ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ 'ಸೆಕ್ಯುಲರ್' ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು, ವೇದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅನಾಗರಿಕವೆಂಬ ಅವರ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೇ ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮಸುಕುಗೊಳಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗೊಂದಲ: ಇಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೆಂದರೆ, ಮೌಖಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬುದು. ನಾದ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದತರಂಗಗಳ ಆಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥವು ಹೇಗೆ ಉನ್ನತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಮುಂದೆ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಅದೇ ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿಕಸನಕ್ಕೂ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಅಂಶವೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲಕ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪೋಷಣೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂಬ ವಿಚಾರ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿವರಣೆಯಂತೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಮಂಡಿಸುವ ವಾದ ಎಷ್ಟೊಂದು ತೀವ್ರತರದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಅವರು ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಒಂದು ಆಯಾಮವನ್ನೇ ಕಂಡುಹಿಡಿದರೋ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಆತಂಕದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಯ ಅಂಶಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜರ್ಮನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು 'ನಾಜೀ ಉಚ್ಚವರ್ಗ'ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಾರವೇನೆಂದರೆ, ಇಡೀ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊಂದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಲುಷಿತವೂ ಅಸಂಬದ್ಧವೂ ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವೈಚಾರಿಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ; ಅವರ ವಾದಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಈ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಪೀಡಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಸಶಕ್ತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಭಾರತದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು: ರಾಮಾಯಣವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಾಗೂ ರಾಕ್ಷಸರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ದುರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ವಾದ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಚಿತ್ರೀಕರಣವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಿಂಬಿಸುವ ಆ ದುರಾಚಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿದ್ದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುರಿತಾದದ್ದಲ್ಲ, ಅದು ದಲಿತರನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ; ವ್ಯಾಸರ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾಭಾರತವು 'ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರದೀಪ' ವಾಗಿದೆ, ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಳಗುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಆಳಿಸಿ ಹಾಕಲು ಹೊರಟಂತಿವೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಾದಗಳು.

ಇನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಗೆ ಅಮೆರಿಕದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಾದ ಹಾರ್ವರ್ಡ್, ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ 'ದೌರ್ಜನ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' (Atrocity Literature) ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಪೊಳ್ಳುಕಂಠೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳು ಅವೆಷ್ಟೇ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿರಲಿ, ಅವನ್ನು ಹಿಂದಾಗಿಸಿ ಉತ್ತೇಜ್ಜಿ ಮಾಡುವುದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಗಗಳು

ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ದುರಾಚಾರಗಳನ್ನೇ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು - ಇದೇ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ.

ಭಾಷೆ-ರಾಜಕೀಯ: ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸರಿಕಂಡಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು, 'ಆತ್ಮ' ಮೊದಲಾದ ಅನುವಾದಿಸಲಾಗದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು soul ಎಂದು ಅನುವಾದಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಅಪಾರ್ಥವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಮೂಲವೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿರೋಧಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪೊಲಕ್ ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತೀಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾರಲೌಕಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ; ಯಜ್ಞ, ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಷವೆಂಬಂತೆ ದೂರೀಕರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ, ಅದು 'ಸೆಕ್ಯುಲರ್' ಗೊಳಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು 'The Obsession with Secularizing Sanskrit' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಅಮೆರಿಕದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕೀಯಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ರಸ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ 'ಪವಿತ್ರತೆ'ಯನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೆರಿಕದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಚಿತ್ರ ವಾದವೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತದ ರೂಪವು ಬೌದ್ಧಯುಗದ ನಂತರದ್ದು ಎಂಬುದು. ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಾದಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತ ಮಲ್ಟೋತ್ರಾ ಅವರು ಅಮೆರಿಕದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಿತು ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಾದವನ್ನು ಅವರು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಪಾಯವೇನು? ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪವಿತ್ರ ಆಯಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಧ್ಯಾನಮಂತ್ರ, ಯಜ್ಞಮಂತ್ರ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ; ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ - ಉಪಭಾಷಾವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಮಾತೃರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಸದಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೋಷಣೆ ನೀಡುವುದು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ,